

KERKBLAD

Jaargang 28 - nummer 6
vrijdag 26 maart 2021
editie Dokkum e.o.

G e a n d e w e i

Protestantse
Kerk

Eenzaam samenkomen

Ons kruisdragen
is volgen

Geloofsgetuige
Mary Jones

Hoe stiet it mei de
nije Fryske Bibeloersetting?

Column Maarten Keijzer

Hel en hemel

'Die zit in de hel.' 'Die komt in de hemel.' Wij weten soms heel precies waar iemand thuishoort. Doorvragen dwingt echter al gauw tot nadenken. Bestaan hemel en hel in de traditionele opvatting eigenlijk wel? Aan die hemel willen we graag vasthouden. Als beloning, bijvoorbeeld. Maar de hel? Als straf? En bij beide: voor wie dan?

Meningen of opvattingen veranderen al sinds mensenheugenis, dus in de theologie ook. Met de grote zekerheden van de Middeleeuwen over hemel en hel hebben velen moeite. Er zijn er nog altijd die heel precies weten hoe het met die beide 'plaatsen' zit, maar er zijn ook genoeg Bijbelvorsers die eerlijk toegeven dat ze het ook allemaal niet (meer) weten.

Van een Protestantse Kerk-predikant las ik in een kerkblad een omschrijving die mij aansprak: 'De hel staat voor alles wat ingaat tegen het koninkrijk van God en de gerechtigheid die ermee verbonden is: wat is scheefgegroeid moet worden rechtgetrokken en wie onrecht is aangedaan, moet gerehabiliteerd worden. Tegenover dat wat afbreekt staat – bovenal in omstandigheden van machteloosheid en wanhoop – Goddank, de boodschap van kracht en hoop, van zorg en heelheid.'

Daar lees ik ook een opdracht in: wie een beetje om zich heen kijkt, ziet overal voorbeelden van onrecht, wanhoop, verdriet, uitbuiting, pesterij, geweld, weggelaten, zwartmaken enz. enz. Vaak kun je daar weinig tegen doen, ook als het dicht bij jou gebeurt. Maar dat is geen excuus! Ook jij kunt dat kleine stukje hel voor een ander tot een glimp van de hemel maken. Natuurlijk kun je wachten tot God dat doet, maar wat is erop tegen om een beetje mee te helpen? Ook al is dat misschien alleen maar dat beetje aandacht voor iemand van wie je weet dat die dat nodig heeft. Of is het een bijdrage aan Kerk in Actie voor mensen ver weg, van wie wij ons zelfs niet kunnen indenken dat wij zo ooit zouden kunnen leven?

Hel en hemel bestaan. Veel dichterbij dan wij misschien denken. En veel concreter.

Maarten Keijzer was leraar Nederlands

Meditatie Ons kruisdragen is volgen

Jezus zei tegen allen: 'Als iemand achter Mij wil komen, moet hij zichzelf verloochenen, zijn kruis dagelijks opnemen en Mij volgen.' Lukas 9 vers 23
door Leo Bles

Elk huisje heeft zijn kruisje. Overbekende woorden die wij gebruiken om aan te geven dat er in ieders leven wel wat is. Jezus heeft het ook over een kruis. Na de belijdenis van Petrus dat Jezus de Christus is, komt de aankondiging van het lijden van Jezus. In de kleine kring van de leerlingen van Jezus is er de schok van het lijden. Jezus is aan het kruisdragen. En het is iets wat moet.

Jezus is iemand die weet wat het is om een kruis te dragen. Zijn kruisdragen begon al bij Zijn geboorte. God die mens wordt. God die afdaalt naar een aarde die bol staat van het onrecht, van de zonde en de gevolgen van de zonde. Hij is bij tijden eenzaam, onbegrepen. Hij ziet Zijn sterven aankomen. Zijn lijden in het sterven. Hij gaat op Golgotha aan.

Wil ik kruisdragen?

En dan vraag ik mij af; wat is hier nu aantrekkelijk aan? Wil ik kruisdragen en wil ik zo kruisdragen? En toch doet Jezus de oproep; dat zien we in deze tekst. Als je volgeling van Jezus bent hoort dit er dus helemaal bij. En Jezus geeft een eerlijk verhaal. Geen verborgen agenda. Dit is de weg die Ik te gaan heb. En wie wil er met Mij mee? En dan gaat het er dus niet om of Jezus mij volgt maar of ik Hem wil volgen. Je kunt het nl. ook niet doen. Dat is duidelijk. Doe je dit niet dan heeft dit ook gevolgen voor je leven. Je moet alleen wel weten waar zo'n leven op uitloopt. Ook dat vertelt Jezus in alle eerlijkheid.

Maar waar gaat het nu om? Jezus zegt, voordat je gaat kruisdragen, voordat je kunt kruisdragen, moet er eerst wat anders gebeuren. Ik moet mijzelf verloochenen. Maar wat is dat? Mag ik er dan niet meer zijn? Moet ik een hekel aan mijzelf hebben? Nee, dat is het niet.

Het is een andere manier van leven. Dat vraagt bekering. Je afwenden van je oude leven en een nieuw leven met Jezus leven. Dat is sterven aan het eigen ik. En sterven geeft lijden.

Want o, wat neem ik mijzelf serieus. Wat ben ik belangrijk. Leven met God is op God gericht zijn. Jezelf verloochenen is jezelf overgeven. God vertrouwen op Zijn woorden, dat al die dingen in de wereld God niet uit de hand lopen. Jezelf verloochenen is ook bidden: 'Uw wil geschiedde.' Ook al ervaar ik het leven soms als niet fijn. Als een last. En misschien moet jij het soms met Job belijden: 'Zou ik het goede van de hand van de Heere ontvangen en het kwade niet?' Ook dat is kruisdragen.

Hij gaat voor je uit

Weet je, leven als volgeling van Jezus is echt achter Hem aan gaan. Is niet Zijn kruis dragen. Dat hoeft niet en dat kan ook niet. Ons kruisdragen bestaat uit volgen. Dat betekent dus dat Hij voor je uitgaat. Dat ook in diepe dalen Hij al voor je is. Dan wordt Zijn kracht in jouw zwakheid volbracht. En dat is uiteindelijk de verbinding. Hoe dichter bij Jezus hoe meer ik erachter kom dat niet ik het ben die het kruis draagt, maar dat het kruis mij draagt. De Gekruisigde draagt mij. Als Hij vooropgaat dan is mijn leven volgen. En de enige manier om dit te doen is door het te doen.

'Al scheurt het kruis uw schouder,
al dooft het laatste licht, -
de Trooster en Behouder
staat voor uw aangezicht!'

*Leo Bles is pastor van de
Gereformeerde kerk Driezum c.a.*

Leesrooster

Week 13, 28 maart t/m 3 april

zondag	Marcus 11:1-11
maandag	Marcus 11:12-26
dinsdag	Psalm 118
woensdag	Marcus 14:1-11
donderdag	Marcus 14:12-72
vrijdag	Marcus 15:1-47
zaterdag	Psalm 88

Week 14, 4 t/m 10 april

zondag	Marcus 16:1-8
maandag	Marcus 16:9-20
dinsdag	Psalm 30
woensdag	Jesaja 25:1-5
donderdag	Jesaja 25:6-12
vrijdag	Psalm 133
zaterdag	Jesaja 26:1-11

Eenzaam samenkomen

Verbonden zijn wij zeker. Al is het op afstand. Afstand voelen we allemaal. Verbondenheid wordt gezocht. De betrokkenheid die er altijd was in de gemeente van Christus is er nog steeds, maar staat onder druk.

door Herman F. de Vries

Gemeente

'Het is niet goed dat de mens alleen is' klinkt meteen al bij de schepping van de eerste mens. God roept mensen en maakt hen tot een groot volk. Het volk wordt uitgeleid. Voor-gangers worden gezalft en gezegend, maar gaan alleen maar voor als er ook volgelingen zullen zijn. Synagogen en kerken worden gebouwd om een volk te kunnen ontvangen. Kinderen van de Vader worden broeders en zusters genoemd en vormen een koninklijk priesterschap, een heilige natie. Dit volk komt samen, zoals broeders en zusters ook regelmatig doen. Als er iets te vieren is. Als zorgen worden gedeeld.

In een gezin of familie komt afstand en zelfs gebrokenheid en verwijdering voor, maar wat veroorzaakt dat een pijn. Zolang de afstand bestaat, zo lang is er ook pijn. Een gezin komt samen. 'Convenire' heet dat in het Latijn. Samenkomen dus. Kerkdiensten worden ook wel samenkomsten genoemd. Het woord 'convent' of 'conventie' komt van 'convenire'. Een convent van geestelijken komt maandelijks samen in het Karmelklooster te Drachten. Daar is al eens eerder over geschreven in *Geandewei*. Juist in de kloosters herkennen we het spanningsveld, maar ook de zegen van het samenkomen en tegelijkertijd het in eenzaamheid verkeren. De cel, waar de kloosterling zich in afzondert, maar daarnaast ook de maaltijden en vieringen die gezamenlijk worden gehouden. De stiltemomenten tijdens de gezamenlijke vieringen bepalen de aanwezigen bij zichzelf. In eenzaamheid samengekomen. De ander aanzien die ook jou aanziet. Je verbonden weten, maar na de maaltijd of viering gaat ieder terug naar zijn of haar cel en sluit de deur zich achter jou.

Stille Week

Stil is de tijd. Door corona en alle maatregelen. Ook door de Stille Week die vóór ons ligt. 'Mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?', klinkt vanaf het Kruis, en soms is het zo herkenbaar. 'Heer, waarom slaapt U?', klonk het al in Psalm 44. Zoals de kloosterling teruggaat naar zijn cel en de deur achter hem of haar gesloten wordt, zo gaat onze Heer in de dood de duisternis, stilte en eenzaamheid tegemoet en wordt het graf achter Hem gesloten. Stillere, donkerdere en eenzamer kan het niet worden.

Sporen van licht

Zeer betrokken gemeenteleden schreven mij in een mail hoe zij zich na een jaar van corona zich niet meer betrokken voelen bij de gemeente. Het is wel de realiteit van Goede Vrijdag en wat de woestijn met mensen doet. Het is vreselijk om te zien hoe mensen elkaar aan het verliezen zijn en het volk uiteenvalt.

Als een zegen blijft God Zijn volk bewaren, ook al eerder tijdens woestijnreizen en -jaren. Omhoog kijkend in onze gebeden zagen wij een wolk- of vuurkolom. Vóór ons uit kijkend zagen wij oases in de woestijn en ontvingen ze als een gebedsverhoor. Een appje of mail na een online-kerkdienst bemoedigt en verbindt. In Teams- of Zoom-verband komen mensen samen ('convenire'). Niet fysiek, en toch zie en hoor je elkaar wel. Je herkent elkaar ook. Het spreken met elkaar is nog steeds mogelijk. Afstand en toch verbonden.

Elke tijd zoekt een vorm van 'convenire' en deze vormen blijken er ook te zijn. Maar niet voor iedereen. Niet iedereen is in staat om vertrouwd te raken met nieuwe vormen. Het

nieuwe past niet altijd en voegt zich niet naar jou. Soms is er ook verzet of wordt het een eenzaam mens te veel. Broeders en zusters nemen de ander echter gevraagd en ongevraagd bij de hand in hun gevouwen handen. Zelfs de beenderen van Jozef worden door het volk meegedragen.

Pasen

Jezus leek verslagen in Zijn graf. Maar Zijn Vader was Hem niet vergeten en sliep niet. Ook enkele vrouwen waren alert. Na dagen van tranen gingen zij naar het graf. Jezus werd gedragen door God en mensen. Hij droeg ons. Dragen wij nu elkaar!? Sommigen voelen zich als begraven. Gevangen door corona. Uitzichtloos lijkt de tijd. Jaren gaan voorbij, maar dagen worden nog wel gegeven.

Steeds minder is mogelijk geworden, maar bomen bloeien nog wel. Mensen bidden om ons heen, in hun cel of huis, of online. 'Convenire' is je betrokken voelen bij hen. Niet loslaten, maar volharden. 'In ellende volharden' leert Paulus ons. Zien wat nog steeds is. Horen wat nog steeds klinkt. Ontvangen wat nog steeds geschonken wordt. Zo kan het Pasen worden, ook in 2021, in onze cellen en in onze samenkomsten. Zoals het was, zo is het ook nu. Ten diepste is het goed. Omdat onze basis Genesis 1 is en onze toekomst Pasen. Wij zijn nog wel even eenzaam. En toch zal er 'samen' kunnen zijn. Met God en met elkaar. Voor de mens die Pasen zoekt en omarmt.

ds. Herman F. de Vries uit Ternaard is
predikant van de
Protestantse Gemeente
Dokkum-Aalsum-Wetsens
en redactielid van *Geandewei*

Als een zegen blijft God zijn volk bewaren, ook al eerder tijdens woestijnreizen en -jaren.

Geloofsgetuige

Jonathan Edwards

*'Hoe kun je verwachten voor-
goed bij God te wonen, als je
hier zo aan hem voorbij
gaat?'*

*5 oktober 1703, East
Windsor (Connecticut)
- † 22 maart 1758,
Princeton (New Jersey)

Edwards liet de hel stevig branden in zijn preek op 8 juli 1741. *Zondaars in de handen van een toornende God* werd een van de beroemdste preken ooit op Amerikaanse bodem gehouden. De kleurrijke schildering van de hel moest hoorders ertoe bewegen om meer ernst te maken met een christelijk leven. Het werkte. Edwards stond midden in de grote religieuze opwekkingen in de Amerikaanse koloniën rond 1730 en 1740. Hij was een erfgenaam van de calvinisten van de zestiende eeuw en van de puriteinen van de zeventiende eeuw en vreesde dat het oude vuur uitgeblust begon te raken.

Met Edwards begon de 'evangelicale' afslag van het protestantisme zich verder af te tekenen. Een vast element werd zijn geloof in een Duizendjarig Rijk en een spoedige wederkomst van Christus. Bij hem ging dat gepaard met stevig calvinistisch gedachtegoed over goddelijke uitverkiezing en de onvrije wil. Hij was een creatief denker die aan het Yale College goed op de hoogte was geraakt van de natuurwetenschap en filosofie van zijn tijd. Hij heeft meer dan 100.000 bladzijden volgeschreven. Menig boek werd voor aanstaande voorgangers over de hele wereld verplichte kost. Als eerste grote Amerikaanse theoloog kreeg hij een voetstuk dat vaak hoger is dan dat van Calvijn.

In 1750 had Edwards na 25 jaar predikantschap zijn gemeente in Northampton, Massachusetts, moeten verlaten wegens onenigheid over het lidmaatschap. Vanuit een nieuwe gemeente werd hij zendeling onder Mohikanen en Mohawks. Hij verdedigde hun rechten. Een smetje is dat hij slaven hield, ook al vond hij de slavenhandel wreed en zag hij slaven in geestelijk opzicht wel als gelijken. Opwekkingen werden een internationaal verschijnsel. Ons land kende de 'Nijkerkse beroerten' die net als in Amerika gepaard gingen met schudden en beven van kerkgangers. Ze duurden van 1749 tot 1752, toen de overheid er een stokje voor stak. Het opwekkingsvirus bereikte ook plaatsen als Gorredijk en de stad Groningen. Het aanwakkeren van angstgevoelens kan dus helpen om mensen een zetje in de goede richting te geven. Misschien hebben we nog meer schrikbeelden nodig over de gevolgen van klimaatverandering en over de hel op aarde in kampen van migranten, voordat we echt klimaatbewust gaan leven? Maar het gevaar van populistisch misbruik ligt vlak om de hoek.

Harmen Jansen

Byldspraak - Willem Wilstra Blessum - Psalm 19 : 1

De himel sjongt in liet en
oer de loftes giet de melding fan Gods macht.
De dei jout oan de dei dat hearlik boadskip mei,
de nacht seit it de nacht.
Mar wurden binn' der net,
in sprake wurdt net heard,
gjin lûd, foar 't ear te heinen;
dochs nimt yn klare taal
dat wûndere ferhaal
syn rin oant ierdryks einen.

Bernard Smilde

In moaie ljochte himel, jonge bledsjes oan 'stok-âlde' beammen: dit is no echt in maitiids-foto, dy't ik naam yn Blessum. En dan dy ôftanke kuolkast; no in minibyb dêr't men bygelyks in Bibeltsje of Psalmboekje yn lizze kin om dy maitiidsfleur út te dragen.

Actueel

Rondje om de kerk

Elk jaar in de Paasnacht liepen we een rondje om de kerk. Het vormde in onze gemeente een vast onderdeel van de liturgie in de Paasnacht. De lezingen, de liederen en de gebeden waren achter de rug, de kerk was donker geworden en de nieuwe Paaskaars was binnengebracht. Het licht was verspreid over alle kleine kaarsen waarvan we allemaal één in onze handen hadden. En dan begon de tocht.

door Jolanda Tuma

'Misschien is het goed om gewoon maar eens een rondje om de kerk te gaan lopen. In het donker, met een kaarsje, zachtjes neuriënd van vuur dat nooit meer dooft.'

De organist speelde - en wij zongen - 'Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur, vuur dat nooit meer dooft'. We liepen dan voorzichtig met de brandende kaars door het middenpad, richting uitgang van de kerk om een rondje te lopen om het gebouw.

En al zongen we nog zo hard over licht dat nooit meer dooft: we zetten één stap buiten en een windvlaag blies het kaarsje uit... Maar we bleven zingen daar in het donker en probeerden steeds weer elkaars kaarsen aan te steken, die ook steeds weer werden gedoofd door de wind die altijd waait rondom de kerk. Vervolgens liepen we weer naar binnen en gingen allemaal in het middenpad staan, inmiddels weer met brandende kaarsen.

Elk jaar weer stonden me de tranen in de ogen, zoals we daar dan allemaal verwaaid

maar verlicht door de kaarsen samen zongen 'Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur, een vuur dat nooit meer dooft.'

Met hoofd, hart én lijf

Dit jaar is alles anders. De diensten in de stille week zijn, net als alle andere diensten, alleen te volgen via de digitale weg. De teksten worden gelezen, de Paaskaars zal worden gedoofd op Goede Vrijdag en opnieuw worden ontstoken in de Paasnacht. Het orgel zal spelen van vuur dat nooit meer dooft. Maar dit keer geen rondje om de kerk, geen zingen, geen ontroering bij het samen verwaaid staan in het middenpad. En ik realiseer me opeens hoe ik dit mis, dit letterlijk 'aan den lijve' ervaren. Kerkzijn is gemeenschap zijn met hoofd, hart én

lijf, met alle zintuigen. Je weet pas wat je mist als het er niet meer is.

De Paasnacht vormt een ultiem symbool van opnieuw beginnen. De Paaskaars die op Goede Vrijdag wordt gedoofd en altijd een kilte brengt in de kerk en in ons lijf wordt weer opnieuw ontstoken in de Paasnacht. Opnieuw beginnen. Elk jaar weer.

Wie niet bekend is met de liturgie van de Paasnacht zal misschien niet goed begrijpen waarom al die verschillende teksten worden gelezen over schepping en uittocht, de visioenen van de profeten, waarom die vraag wordt gesteld 'Waarom is deze nacht anders dan alle andere nachten?', waarom de doop wordt hernieuwd en het avondmaal wordt gevierd. Om de taal van de liturgie te begrijpen is enige theologische inwijding nodig.

Symboliek en ritueel

Maar in de Paasnacht wordt ook een andere taal gesproken. De taal van de symboliek en het ritueel. Het licht dat wordt gedoofd en weer opnieuw wordt ontstoken en gedeeld, dat behoeft geen uitleg. Dat is universele symbooltaal die geen woorden nodig heeft, maar voor zich spreekt. En wat ik me nu meer dan anders realiseer is dat die symbooltaal, dat ritueel, ook lijfelijke aanwezigheid behoeft.

Laatst kwam de vraag op tafel wat belangrijk zou zijn voor het kerkzijn na Corona. En nu, zo in de voorbereiding naar de Stille Week en de Paasmorgen in deze lockdowntijden, realiseer ik me dat die verwevenheid van de taal van de liturgie en de zintuigelijke taal van de symboliek misschien wel heel essentieel is. Dat die zintuigelijke symbooltaal misschien wel een deur kan openen naar het opnieuw verstaan van die oude maar o zo actuele woorden. Woorden van een nieuw begin, van vuur dat nooit meer dooft, ook al wordt het zeventig maal zevenmaal uitgeblazen.

Misschien is het goed om gewoon maar eens een rondje om de kerk te gaan lopen. In het donker, met een kaarsje, en dan zachtjes neuriënd van vuur dat nooit meer dooft, terwijl het orgel klinkt, en dan samen komen in het middenpad, op anderhalve meter en met een mondkapje. Misschien zo maar weer eens voorzichtig beginnen. En dan die mensen uitnodigen die steeds digitaal verbonden waren maar nog nooit aan den lijve een kerkdienst hebben ervaren. En dan eens een paar teksten lezen over schepping, over de oervloed, over opgesloten zijn, de uittocht en de doortocht door het water van de Schelfzee, het visioen van Jesaja. Over opstaan en opnieuw beginnen. Zo actueel, zo universeel. Zo aan den lijve gevoeld in het afgelopen jaar.

Jolanda Tuma is vrijgevestigd geestelijk verzorger en een vaste medewerker van Geandewei

De Johannes de Doperkerk in Huizinge (Groningen)

Omrop Fryslân-kerkdiensten komen in april vanuit Jorwert

De kerkdiensten die Omrop Fryslân uitzendt komen in april vanuit Jorwert. De Redbadtsjerke in het dorp is de 'Tsjerke fan de Moanne', waar zes diensten worden gevierd. De eerste zijn op 1 en 2 april – Witte Donderdag en Goede Vrijdag, beide keren om 19.00 uur. Traditioneel wordt op Paasmorgen bij het krieken van de dag buiten de kerk de paaskaars aan het Peaskefjoer ontstoken. Met dat Paasvuur begint op Paaszondag 4 april om 10.00 uur de dienst op Omrop Fryslân. De serie besluit op 25 april met een dienst 'LYTS & grut' waarin de kinderen van de protestantse gemeente Westerwert meedoen. De lezingen op de vier zondagen in de Paastijd komen uit het Evangelie van Johannes, de hoofdstukken 20-21. Centraal staan de ontmoetingen van de opgestane Christus met Maria Magdalena, met Thomas en met Petrus. Het zijn mensen die aangeslagen zijn door verdriet, teleurstelling en schuld. Ook de dienst 'LYTS & grut' met de kinderen gaat over een verhaal uit het Johannes-evangelie. Drie keer wordt aan Petrus gevraagd of hij Jezus lief heeft. De diensten worden verzorgd door een team van voorgangers, lectors, voorbidders en zangers van Nijkleaster en de gemeenten Westerwert (dorpen rondom Jorwert) en de buurgemeente De Slachsang (dorpen rondom Wiuwert). Er mag weer (beperkt) gezongen worden; het aantal gemeentelieden blijft nog beperkt.

De kerkdiensten die Omrop Fryslân iedere zondag uitzendt, in nauwe samenwerking met de Wurkgroep Tsjerketsjinsten Fryslân voorzien in een enorme behoefte. Dat blijkt uit de vele reacties die bij de Wurkgroep en de deelnemende kerkgenootschappen binnenkomen. De diensten trekken tussen de 30.000 en 60.000 kijkers uit Fryslân, de overige provincies maar ook uit het buitenland. Kijkers waarderen vooral het oecumenische karakter van de diensten die door verschillende plaatselijke kerkgenootschappen samen georganiseerd worden. Ook het gebruik van het Fries als vanzelfsprekende taal van de eredienst is een zeer gewaardeerde bijdrage aan het 'mienskijsgefoel'. De Wurkgroep bestaande uit leden van kerkgenootschappen aangesloten bij de Raad van Kerken in Fryslân en de Stifting Krúspunt, werkt dit jaar met het model van de 'Tsjerke fan de Moanne': de uitzendingen komen steeds één maand lang vanuit dezelfde kerk.

Nije Fryske Bibeloersetting Micha, Kolossers en Efeziërs

In jier lyn waard it projekt Fryske Bibeloersetting (FBO) yn Frjentsjer presintearre. It wie de start fan in ambisjeus plan dat yn elts gefal rint oant 2025. Wat is der yn it ofrûne jier allegearre bard? En wat is der al klear oan teksten? *troch Lútsen Kooistra*

De publike gearkomste wie in opstekker: frijwilligers-oersettters wiene ree om útein te setten, ûnder wittenskiplike lieding fan spesjialisten. En der wie genôch jild by elkoar swile om in ferantwurde start te meitsjen. Hoe stiet it no mei it projekt?

It earste punt wie it finen fan foldwaande meiwurkers, minsken dy't thús binne yn de Bibel en yn it Frysk. En dy't tiid en nocht ha. Ta ús bliidskip melde har in moai hantsjefol minsken, út it hiele lân en dêr bûten. It twadde punt wie it meitsjen fan ôfspraken oer watfoar oersetting wy wolle. Us wittenskiplike stêf makke dokuminten oer it 'soarte' oersetting. Der is op dat punt gâns ferskaat. Tink oan de *De Nieuwe Bijbelvertaling* (2004), de *Bijbel in Gewone Taal* (BGT, 2014) en in nije útjefte fan *Het Boek* (2008) en de *Herziene Statenvertaling* (2010).

Eltse oersetting hat eigen skaaimerken. Dy geane oer bygelyks de 'trou' oan de boarnetalen Hebriuwsk en Gryksk en oer de tagonklikheid fan de tekst yn it Frysk. De FBO hat in eigen ôfwaging makke: oersette wat der stiet en wat net mear begryplik is (*tsjêf, terskfljer*) taljochtsje. As it net oars kin, bygelyks by byldspraak dy't wy net mear begripe (metafoaren), kin de betsjutting omskreaun wurde.

Guon fersen yn de Bibel binne net goed te begripen, bygelyks as in sin taalkundich net doocht. Yn de praktyk fan it bibeloersetten wurdt sa'n sin faak 'begryplik' makke. Dan wurdt der in kar makke yn wat dy sin miskien

betsjutte kin, mar wy witte it net. Yn de nije oersetting bliuwt dy ûndúdlike sin stean, mei in oantekening.

Genede

Dizze útgongspunten hawwe gefolgen dy't wat ôfwike fan wat wol wat in trend is: de klam op 'maklik' te begripen wurden en sinnen. Bygelyks: in begryp as 'genede' is foar hieltyd mear minsken net goed te begripen. Guon oersettingen brûke dit wurd dêrom net mear en sette dêr 'goedens' foar yn 't plak. De betsjutting fan genede is mearfâldich. Ien betsjutting is goedens. Troch dat begrip te brûken ynstee fan genede, wurdt genede beheind yn betsjutting. De FBO kiest derfoar om genede te brûken. Yn Bibelstúdzje of yn in preek kin genede útlein wurde nei al syn betsjuttingen. En, miskien komt der in list mei útlis fan begripen as genede.

In oar aspekt is de eigenheid fan in tekst of Bibelboek op taalnivo. De iene Bibelskriuwer hat in oar Gryksk as in oare. Wenstich is om dy ferskillen yn in oersetting 'glêd' te striken. De FBO wol dy ferskillen yn taal sjen litte.

Pandemy

Yn de rin fan ferline jier kamen ditsoarte dingen wiidweidich oan de oarder yn de Wurkgroep (witten-skiplike stêf en bestjoer). De pandemy hat in streep set troch de fysike moetingen fan de Wurkgroep. Der wurdt no fia it skerm (Zoom) oerlein.

Eltse oersetting hat eigen skaaimerken. Dy geane oer bygelyks de 'trou' oan de boarnetalen Hebriuwsk en Gryksk en oer de tagonklikheid fan de tekst yn it Frysk

binne klear

It is moai om te sjen hoe't de wittenskippers yn it projekt it iens binne oer de útgongspunten foar de nije oersetting. Dy wittenskippers binne prof. dr. Eep Talstra (Alde Testamint), prof. dr. Lénart de Regt (Alde Testamint), dr. Liuwe Westra (Nije Testamint) en prof. dr. Rolf Bremmer (Frysk). De kennis en kunde fan de stêf binne fan ynternasjonale kwaliteit. Talstra is dwaande mei in oerset-programma fan Hebriuwsk nei Frysk (!) wurden, De Regt bringt syn ûnderfining as begelieder fan oersettingen fan (minderheids)talen yn, Westra past de nijste ynsichten yn it Gryksk ta, Bremmer brûkt syn spesifike kennis en makket gebrûk fan syn netwurk by it beoardieljen fan de Fryske teksten.

Fryslân mei der grutsk op wêze dat foar sa'n lyts taalgebiet as Fryslân is, safolle kennis en kunde byelkoar komt.

It tal oersetters is yn de rin fan ferline jier moai tanommen. Der binne no fiif oersetters Alde Testamint en twa Nije Testamint. Der binne petearen mei noch in pear kandidaat-oersetters. De oersetters beprate mei harren redakteur swierrichheden yn de tekst. Soms giet it dêrby om mar ien wurd, in komma of de yndieling yn alinea's. De Wurkgroep hat oer in tal 'grutte' kwestjes al besluten nommen, bygelyks oer de godsnamme: HEAR. En oer de oansprekfoarm 'jo'. Al dit soarte besluten wurde ferantwurde, miskien yn in apart boek dat tagelyk mei de oersetting ferskine moat.

Op koarte termyn komt der in webside oer it projekt mei ynformaasje, opmerkings en priuwkes. Ek wurdt wurke oan in nijsbrief dy't minsken krije kinne as hja it projekt finansjeel stypje. Dy stipe is wichtich as wy neist de nije Fryske Bibel oare útjeften publisearje wolle, bygelyks in boekje mei ferantwurdings en taljochtingen.

Opset

De opset fan it projekt is ridlik ienfâldich: de redakteur (wittenskopper) bepraat mei de oersetter hokker boek oerset wurde sil. Dêrby krijt de oersetter spesifike ynformaasje oer it Bibelboek, oer swierrichheden, eigenaardichheden en falkûlen. De oersetter giet oan it wurk en stjoert syn konsept-oersetting nei de redakteur. Dy besjocht it wurk en hat oerlis mei de oersetter. As beide it iens binne, giet de konsept-tekst nei de korrektor (Fryske Akademy). Dy besjocht de tekst op it Frysk. Der kin oerlis wêze tusken de korrektor, de oersetter en de redakteur. As elts it iens is, stjoert de redakteur Frysk de oersetting nei de Wurkgroep. Dy nimt it beslút om de oersetting goed te karren en/of wizigingen ta te passen.

As der oer in pear moanne wat mear Bibelboeken klear binne, nûget de Wurkgroep minsken dy't niget hawwe oan it projekt út om as meilêzers de risseltaten te besjen. It kin samar

wêze dat út dy rûnte weardefolle suggestjes komme dy't opfolge wurde.

Der binne al in pear boeken klear om goedkard te wurden: Kolossers, Efeziërs, Micha, bygelyks. Der wurdt no wurke oan Jeremia, Job, Hanlingen.

Fiif jier

Oerlis fia it skerm is echt oars wurkje. Wy misse elkoars oanwêzigens. Ek fanwegen de humor dy't in foarnaam plak hie yn it oerlis. Mar wy binne ek bliid dat wy mei Zoom dochs mei elkoar wurkje kinne. Der binne hast wykliks oerlizen en der wurdt hiel wat ôfmaild.

Ien en oar liedt der ta dat we eins gjin fertraging oprûn hawwe troch koroana. By de start al fregen minsken hoe lang it projekt duorret. Wy wisten it doe net echt en witte it noch net goed. De ynskatting dy't wy no meitsje kinne komt út op noch fiif jier (2025). As der wizigingen komme yn de beskikberens fan oersetters, redakteuren of frisisten kin it projekt koarter of langer duorje.

Ried fan advys

Yn de rin fan ferline jier is der in Ried fan advys oprjochte. Dêr sitte minsken yn dy't helpe wolle it projekt bredere bekendheid te jaan yn en bûten Fryslân - ek by minsken dy't net yn de kristlike tradysje stean. It bestjoer fan de Stifting Fryske Bibeloersetting (SFBO) wol ek graach dat de Ried oer it skouder meijocht nei wat de Stifting docht. Net as formeel tafersjoch, mar ek as utering fan iepenheid nei de Fryske mienskip. De leden binne: dr. Geart Benedictus (foarsitter), mr. Pier Eringa, drs. Anja Haga, drs. Bert Looper en mr. drs. Jannewietske de Vries.

De leden hawwe elk in netwurk dat brûkt wurde kin by kommende aktiviteiten. Der wurdt al tocht oan in útstalling oer de Bibel yn Fryslân en oan teatrale en literêre foarmen om de nije oersetting 'sprekke' te litten yn de iepenbiere romte.

Iepenheid

De skiednis lit sjen dat in Bibel-oersetting nochal ris reden wie foar argewaasje of slimmer. De nije Fryske oersetting sil fêst ek kritysk beoardiele wurde. De SFBO snapt dat. Dat is krekt de reden foar 'iepenheid' oer it proses, foar publikaasje fan parten fan de oersetting, foar útnûgingen om mei te lêzen en om gearkomsten te organisearjen (nei koroana) oer wichtige beslissingen yn it oersetterswurk. De nije Fryske Bibeloersetting kin sa al wat eigen wurde, soks ek as opbou fan it geastlik libben.

Lútsen Kooistra is foarsitter fan it bestjoer fan de projekt-Stifting Fryske Bibeloersetting (SFBO). Dit stik stiet ek op www.frieschdagblad.nl

Diversen

Stifting Nijkleaster zoekt een nieuwe bestuurssecretaris

De pioniersplek Nijkleaster ontwikkelt samen met de protestantse gemeente Westerwert een alternatieve kerkplek om daarmee zowel indi-

viduele gelovigen en zinzoekers als kerkelijke gemeenten te inspireren. Het ideaal is om gestalte te geven aan een open klooster, waar gasten uit een veelheid aan tradities terecht kunnen voor rust, inspiratie en gemeenschap (stilte, bezinning en verbinding). De kerk van Jorwert vervult een centrale functie bij de activiteiten. Daarnaast wordt hard gewerkt aan een fysiek nieuw klooster op de locatie Nijkleaster-Westerhûs. Het bestuur van de Stifting Nijkleaster bestaat uit zeven personen. De huidige secretaris komt in dienst als kwartiermaker (beoogd zakelijk leider). Daarom is er op korte termijn plaats voor een bestuurssecretaris. Wie interesse heeft voor die functie, kan op www.nijkleaster.frl uitgebreide informatie vinden, o.a. het profiel en de taakomschrijving. Ook voorzitter Alex Riemersma (a.m.j.riemersma@gmail.com; 0651334778) verstrekt graag informatie. Ook als u onze aandacht wilt vestigen op een geschikte persoon voor deze functie, ontvangt Nijkleaster uw reactie graag voor 16 april.

Fotograaf zoekt crowdfunding voor Portret van de Kerk

Fotograaf Jeroen Taalman uit Apeldoorn heeft tussen juli 2020 en januari 2021 27 predikanten en hun kerken in Fryslân en Groningen geportretteerd in beeld en tekst. Om zijn fotoproject vorm te kunnen

geven in een boek en een expositie, zoekt hij nu donateurs via de crowdfundingssite Voor de Kunst. Taalman schrijft zelf over 'Portret van de Kerk': 'Mijn fotoproject is ontstaan vanuit nieuwsgierigheid naar dorpskerken, hun rol in het maatschappelijk veld en de drijfveren van de predikanten. De nadruk ligt op het fotoportret en de persoonlijke omstandigheden van de predikant. Kerk en kerkgebouw heb ik ook in beeld gebracht maar vind ik minder belangrijk. Met het project geef ik een tijdsbeeld van dorpskerken en hun predikanten, met een sociologische en niet zozeer een kerkelijke en zeker geen religieuze benadering.' Als Taalman erin slaagt 4750 euro op te halen, komt zijn boek uit op een formaat van ca 20 x 28 cm met harde kaft en extra dik papier. Ook komt er dan - zodra de coronabeperkingen voorbij zijn - een expositie in Fryslân. Meer informatie op portretvandeckerk.nl.

VOLGENDE KEER in G eandewei

De boom der kennis

Liefdevolle aandacht

Objectief kijken kunnen we niet goed

